

2006-03-23

Olle Nordell

Verksamhetsberättelse 2005

Vattenvårdskommittén har under året bestått av följande personer:

Ordinarie ledamöter	Suppleanter	Miljönämnd
Bo Lindblom vice ordf.	Peter Melinder	Eslöv
Alvar Petersson	Pernille Hagren	Kävlinge
Annbritt Andersson ordf.	Rolf Henriksson	Landskrona
Jan Lindberg	Leif Johansson	Svalöv

Arbetsgruppen har bestått av följande tjänstemän:

Representant	Ersättare	Miljöförvaltning
Anna-Carin Linusson	Birgitta Karlsson	Eslöv
Björn Sanzén	Patrik Lund bitr sekr	Kävlinge
Högni Hansson sekr.	Olle Nordell	Landskrona
Thomas Arnström	Petter Ljungberg	Svalöv

I arbetsgruppens och kommitténs möten har även representant från Länsstyrelsens miljöenhet och Ekologgruppen Landskrona AB deltagit.

Årsmöte

Årsmötet hölls den 17 mars 2004 i Landskrona. Olle Nordell redogjorde för 2004 års verksamhetsberättelse och innevarande års verksamhetsplan. Till ordförande i kommittén till nästa årsmöte valdes Annbritt Andersson, Landskrona och till vice ordförande Bo Lindblom, Eslöv. Till sekreterare till nästa årsmöte utsågs Högni Hansson, Landskrona och till biträdande sekreterare Patrik Lund, Kävlinge. Ordföranden och sekreteraren utsågs att teckna kommitténs firma.

Vårsmöte

Vårsmötet hölls den 24 maj i Folkets hus i Dösjebro i Kävlinge kommun. Till vårmötet inbjöds representanter för myndigheter som hanterar vattenfrågor, natur- och miljöorganisationer, byalag, lantbruksorganisationer och sportfiskeföreningar. Högni Hansson föredrog kommitténs verksamhetsberättelse och verksamhetsplan. Ann Nilsson och Birgitta Bengtsson från Ekologgruppen redovisade vattenkontrollen för 2004. Linda Hellberg redovisade kommitténs databas över anlagda dammar. Professor Torbjörn Säll redovisade den statistiska utvärderingen av vattenkontrollprogrammet. Olle Nordell berättade om det pågående NIP-projektet (NaturInvesteringsProgrammet). Anna Hagerberg informerade om

Postadress	Kontorsadress	Telefon	Telefax	Postgironr
261 80 Landskrona	Stadshuset Drottninggatan 7	0418-470 600	0418-470 603	1 23 45-5

vattenramdirektivet. Efter lunch genomfördes en exkursion till några lokaler i närområdet bl a det kommunala naturreservatet "Kvårlövs naturområde".

Vattendirektivet

Arbetsgruppens medlemmar har deltagit i möten där implementeringen av vattendirektivet diskuterats.

BT-kemi

Arbetet med saneringen av BT-kemiområdet har följts och synpunkter på kontrollprogram och sanerings- och återställningsarbeten har lämnats.

Vattenkontrollen 2005 (hela vattenkontrollen redovisas i maj år 2006)

Vattenkontrollen omfattar månadsprovtagning av temperatur, pH, konduktivitet, syrgas, grumlighet, biologisk syreförbrukning, kväve och fosfor i 8 provpunkter. Dessutom tas veckoprover av kväve, fosfor och totalorganiskt kol i två punkter som blandas flödesproportionellt. Analyserna används för beräkning av vattendragets transport av dessa ämnen. Tungmetaller och bekämpningsmedel provtogs nära vattendragets mynning. Samtliga preparat som används i avrinningsområdet analyseras. En databas över utförd provtagning har lagts ut på kommitténs hemsida och uppdateras ca varannan månad. Under vårterminen har ett mindre uppsatsarbete utförts med titeln: "Effekter av Bekämpningsmedel på Akvatiska organismer i Saxån-Braån.

Resultatet av vattenkontrollen under 2005 redovisas vid vårmötet i maj eftersom nödvändiga flödesdata från SMHI först levereras under mars månad. Ekologgruppen i Landskrona AB har utfört vattenkontrollen.

Sammanfattning av vattenkontrollen 2004

2004 – ett normalår i underkant

Väder och vattenföring

Året var något varmare och lite nederbördsfattigare än normalt. Mest nederbörd kom under sommarmånaderna juni-augusti. Årsmedelvattenföringen var något lägre än normalt. I februari och juli var vattenföringen högre än normalt. Året 2004 hade Svalöv en medeltemperatur på 8,1 o C, nederbörden var 600 mm och medelvattenföringen vid Saxåns mynning var 3,3 m³/s.

Syretillstånd och biologisk

syrgasförbrukning

Syretillståndet var tillfredställande på alla provpunkter under hela året och uppnådde klass 1, syrerikt tillstånd enligt SNV's bedömningsgrunder. Den biologiska syrgasförbrukningen (BOD) var låg i vattensystemet.

Ljusförhållanden

De högsta **grumligheterna** uppmättes då nederbörd fallit innan provtagning samt vid höga flöden framför allt i juli och november. Baserat på årsmedelvärdena var vattnet starkt grumlat endast på en punkt. En punkt bedömdes var måttligt till betydligt grumlat. Övriga punkter bedömdes ha en betydlig grumlighet. Grumligheten var lägre än 2003.

Försurningstillstånd

Försurningsrisken inom området är liten, då pH under alla årets mätningar legat tydligt över neutralpunkten.

Näringstillstånd

I jämförelse med medelvärden för åren 1990-2003, var **fosforhalterna** 2004 lägre medan **kvävehalterna** var nära de normala, med undantag av pkt 26 och pkt 30 som hade värden strax över medel. Sett över en längre tidsperiod, 1980-2002 var halterna i de flödesblandade årsproverna 2004 (pkt 5 i Braån och pkt 16 i Saxån) betydligt lägre än medelvärdet för perioden för både fosfor och kväve för båda provpunkterna. Beräknade trender visar också att det finns en tydlig tendens till sjunkande fosforhalter och en svag tendens till sjunkande kvävehalter under samma tidsperiod.

Metaller

Metallanalys av vatten i blandprov från Saxån i Häljarp visade på låga till mycket låga halter av alla analyserade metaller. **Metallanalyserna av vattenmossa** som utplanterats på fem lokaler i vattensystemet resulterade i måttliga till låga halter på alla provpunkterna.

Bekämpningsmedel

Bekämpningsmedelsundersökningen i Saxån vid Häljarp (mars, maj-augusti) visade att vattnet innehöll mest bekämpningsmedelsrester (flest substanser och högst summahalt) i juli. Totalt registrerades 24 olika aktiva substanser, varav 13 i bestämbara halter och 11 som spår (då halterna låg mellan detektionsgränsen och bestämningsgränsen).

Ämnestransport

Transporten av **fosfor, kväve och TOC** (totalt organiskt kol) 2004, var betydligt lägre än medeltransporten för åren 1980-2003 (TOC 1991-2003). Totalt beräknas 8,3 ton fosfor, 752 ton kväve och 602 ton TOC ha förts ut till Öresund via Saxån. **Arealförlusten** för hela avrinningsområdet under året 2004 var 0,23 kg fosfor och 21 kg kväve per hektar. Den högsta arealförlusten i delavrinningsområdena beräknades för fosfor i Örstorpsbäcken (0,33 kg/ha) och för kväve i Välabäcken (29 kg/ha).

Bottenfauna

Bottenfaunaundersökningen 2004 som genomfördes på fem provpunkter, resulterade i fynd av två ovanliga snäckarter. Tre av provpunkterna bedömdes vara betydligt påverkade, en måttligt och en svagt påverkad av organisk/eutrofierande föroreningar. Resultatet var likvärdigt med fjorårets.

Information

Videofilmen

Några exemplar av videofilmen om vattendraget har distribuerats till intresserade. För att öka möjligheterna att sprida filmen har den omformats till några olika fil-format så att den kan laddas ned från Internet. Filmen har även förts över till DVD format.

Åmansboken – vård, skötsel och restaurering av åar i jordbruksbygd.

Boken som omfattar 134 sidor och är rikt illustrerad har distribuerats i knappt ett tusental exemplar runtom i landet. Både myndigheter, lärosäten, privatpersoner och vattenorganisationer har visat intresse. Boken har i samband med Interreg-projektet RENT-vatten presenterats på Roskilde Dyreskov i maj, Hushållnings-sällskapets fältdagar i juni och en konferensen Vattendirektivet och jordbruket” anordnad av Jordbruksverket m fl i november.

Saxån-Braåns natur- och rekreationsvärden

Kvärlövs naturområde

Väst kustbanan har vid Annelöv och Kvärlöv fått en sydligare sträckning än vad som avsågs i de tidigare planeringsarbetena. Detta har medfört ett intrång i vattendragets strandskyddsområde och riksintresse för naturvård. I Banverkets exproprieringsansökan och regeringsbeslutet har Banverket förbundit sig att ett område mellan järnvägen och Saxån skall komma till samhällelig miljönytta. Ett kommunalt naturreservat har inrättats och iordningställande av området har fortsatt. Under året har ett område i söder hägnats in för hästbete och partier med en potentiellt värdefull flora har slåtrats. Restaureringsarbete av övriga marker har planerats.

NIP-projektet "Natur och rekreation längs Saxån och Braån"

Kommittén har erhållit medel för ett projekt med syftet att göra ett program för hur vattendragens natur- och rekreationsvärden bäst tas till vara och utvecklas. Under 2005 har bl a följande moment genomförts.

1. Sammanställningar över kända naturvärden i särskilt värdefulla områden.
2. Sammanställning av några utförda inventeringar (ängs och bete mm).
3. Kompletterande vegetationsinventering av särskilt värdefulla områden.
4. Preliminära avgränsningar av värdefulla områden.
5. Bedömning av betespotential i några områden.
6. Kompletterande förslag till vandringsstigar.

Restaurering av betesmarker vid Häljarp

Ett restaureringsarbete av gamla betesmarker längs Saxån vid Häljarp har inletts. Ett 10 ha stort område planeras att betas med highland cattle.

Åtgärder i och längs vattendragen

Handlingsprogram för vatten- och landskapsvård inom Saxån-Braåns avrinningsområde.

För att komma till rätta med problemen kring övergödningen av våra hav och vattendrag har en rad olika beslut fattats, på såväl internationell och nationell nivå som på regional och lokal nivå. Som ett led i uppföljningen av dessa beslut har Ekologgruppen AB (1994) genomfört en utredning för att ge förslag på hur näringsämnesförlusterna från marken kan minskas, och hur landskapets förutsättningar för att hysa ett rikt djur- och växtliv kan förbättras, inom Saxån-Braåns avrinningsområde. Syftet med rapporten är därför att:

- Diskutera en långsiktig målsättning och ge förslag till åtgärder som minskar närsalttransporten ut i Öresund och som ger positiva effekter för landskapet och naturförhållandena inom Saxån-Braåns avrinningsområde
- Ge förslag till handlingsprogram för genomförande av föreslagna åtgärder
- Ange lägen inom området där det finns förutsättningar för anläggning av dammar/våtmarker

Rapporten har en allmän del där vi ger en kortfattad bakgrund samt förslag till målsättning, handlingsprogram, kostnader och där ett sammanfattande åtgärdsförslag presenteras. I rapportens andra del presenteras åtgärdsförslaget i detalj uppdelat efter delavrinningsområden, totalt 9 st. Dessa är i sin tur indelade i 54 mindre delavrinningsområden och för dessa redovisas uppgifter om markanvändning, hydrologi, markläckage mm. Dessutom presenteras ett omfattande kartmaterial över undersökningsområdet. Tanken är att denna del skall vara "levande" och fyllas på med

uppgifter om såväl förslag till nya lägen för åtgärder som genomförda åtgärder, allt eftersom arbetet fortskrider.

Åtgärdsförslaget är uppbyggt som en katalog över områden som är lämpliga att arbeta vidare med, vad gäller anläggning av dammar, våtmarker och skyddszoner. Underlaget till katalogen har erhållits genom informations- och diskussionsmöten med markägare i samarbete med berörda LRF-kretsar. Vid dessa möten har närvarande markägare fått möjlighet att göra en intresseanmälan. Totalt har ca 150 markägare informerats på detta sätt och av dessa har 55 stycken anmält sig som intresserade för åtgärder (i form av t ex dammar) på sina marker. Totalt har ett 70-tal objekt med en areal av ca 30 hektar kommit fram på detta sätt.

Kostnaderna för att genomföra hela handlingsprogrammet som omfattar anläggning av ca 200 ha våtmarker har beräknats 44,6 miljoner kronor i 1994 års penningvärde. Handlingsprogrammet föreslås genomföras på en period av 12 år.

Skyddszoner längs vattendraget

Inventeringen av skyddszoner har kompletterats under 2005.

Dammdatabas

En accessdatabas över alla anlagda dammar i avrinningsområdet har upprättats. Den innehåller data om totalt 181 objekt varav 84 är anlagda. Den totala ytan anlagda dammar uppgår till ca 66 ha.

Ekonomi

Budgetpost	Budgeterat	Utfall 2005
Årlig vattenkontroll, inkl PULS, utökad provtagning av bekämpningsmedel, internetkompatibel databas	300 000	244 732:-
Information: Åmansbok, hemsida, dammdatabas markägarkontakter mm	35 000:-	41 698:-
Åtgärder: Saxån-Braåns rekreations- och naturvärden, åtgärder NIP.	80 000:-	135 209:-
Övriga kostnader	5 000:-	9 076:-
Summa	420 000:-	430 715:-
Kostnad per kommun	105 000:-	107 679:-